

N:o 3.

Af Herr Wallenberg: Med förslag till lag om aktiebolag.

Associationen är den mäktiga häfstång, hvarmed många smärre förenade krafter kunna åvägabringa stora företag. För att underlätta dylika föreningar eller bolag, har lagstiftningen välbetänkt begränsat deltagarnes ansvarighet till det af dem insatta kapitalet. Tidigare än i flertalet andra länder utkom i Sverige den lag, hvarpå aktiebolag kunde grundas. Lagen om aktiebolag den 6 Oktober 1848 var, då den utfärdades, sannolikt bättre än de flesta dylika lagar i andra länder, men numera är det en erkänd sak, att denna författning är bristfällig. Att vid granskning inom Kongl. Civildepartementet af bolagsordningar, ingifna i afsigt att vinna Konungens fastställelse, iakttaga att i sådan bolagsordning må inkomma ej blott de bestämmelser, som igenfinnas i nu gällande lag om aktiebolag, utan äfven sådana föreskrifter, som *borde* igenfinnas i en allmän aktiebolagslag, lyckas icke alltid. Det torde derföre vara önskvärdt att en mera tidsenlig aktiebolagslag blefve stiftad, och det desto hellre, som benägenheten att stifta aktiebolag fortfarande visat sig vara ganska stor, då 150 à 200 framställningar om Konungens stadfästelse å dylika bolagsordningar årligen förekomma.

Aktiebolagslagar utkommo i England år 1862, i Frankrike år 1867, hvilken senare lag nu är underkastad omarbetning; i Belgien och i Tyskland år 1873, hvilket sistnämnda lands aktiebolagslag redan år 1884 genom behöfliga tillägg förbättrades. Man torde häraf finna, att lagstiftande makterna i andra länder egnat den viktiga frågan förtjent uppmärksamhet.

Vid 1881 års riksdag väckte jag motion i denna Kammare med hemställan det Riksdagen behagade besluta, »att i underdånig skrifvelse anhålla det Konungen täcktes låta granska nuvarande lagbestämmelser angående aktiebolag och till en blifvande riksdag låta framlägga förslag till lagstiftning i ämnet». Första Kammarens Tillfälliga Utskott N:o 1, dit min motion hänvisades, upptog framställningen på det välvilligaste, och jag beder att nu få återropa samma Tillfälliga Utskotts Betänkande N:o 2, som

slutar med att tillstyrka Riksdagen att till Konungen aflåta en underdånig skrifvelse i ämnet.

Första Kammaren biföll Tillfälliga Utskottets Betänkande utan voting, men Andra Kammaren afslog motionen såväl som betänkandet, på den grund, att motionen icke blifvit från Första Kammaren hänvisad till Lag-Utskottet.

Fyra år hafva sedan dess förflutit, utan att, oaktadt Första Kammarens uttalande för behovet af förbättrad lagstifning i ämnet, något blifvit till denna lags förbättrande åtgjort, och derföre har jag känt mig manad att väcka ny motion i en form, som måste komma under begge Kamrarnes behandling. Att under tiden, liksom flera föregående år, många oregelbundenheter och tvister uppkommit, till följd af en föräldrad aktiebolagslag, det är allmänt känt.

Det lagförslag, som jag nu tillåter mig framlägga, upptager alla de bestämmelser, som förekomma i 1848 års lag, måhända något förtydligade, och med begagnande af nu brukliga tekniska benämningar. De väsentligaste tilläggen äro, att aktiebolag skall bildas medelst aktieteckning, som eger bindande kraft mot aktietecknarne; att inregistrering af aktiebolag skall på ett ställe för hela riket verkställas, så att säkra underrättelser alltid kunna erhållas angående samtliga i verksamhet varande aktiebolag; att skärpta bestämmelser meddelas: om aktieegares skyldighet att verkställa inbetalningar och att för det oguldna aktiebeloppet afgifva förbindelser; om förtydligande af gällande bestämmelse om aktieegares frikallande från inbetalningsskyldighet utöfver aktiebeloppet; om ansvar för styrelsen, i händelse densamma underlåter att behörigen fullgöra sina åligganden; om akties odelbarhet och det minimibelopp, hvarå aktie må lyda; att såsom regel skall gälla aktiebrefs utställande till viss man, men att Konungen må kunna, när företaget är af synnerligen allmänt gagn, medgifva att aktiebref utfärdas till innehafvaren; att flertalet af aktiebolags styrelseledamöter skall vara svenske män och äntligen att årlig revision af bolagets räkenskaper skall vara obligatorisk.

På grund af hvad jag tillåtit mig anföra, hemställer jag det Riksdagen ville för sin del besluta, en så lydande:

Lag om aktiebolag.

§ 1.

Med *aktiebolag* förstås i denna lag sådant bolag, för bedrifvande af verksamhet för gemensam räkning under begränsad ansvarighet för aktie-

egarne, hvilket är grundadt på lika andelar eller aktier, och som erhållit Konungens stadfästelse å sin bolagsordning.

§ 2.

Den eller de, som vilja stifta aktiebolag, skola utfärda *inbjudning* till aktieteckning. Sådan inbjudning skall innehålla:

- 1:o. aktiebolagets ändamål;
- 2:o. aktiekapitalets minimibelopp och hvarje akties belopp;
- 3:o. tiden, inom hvilken aktieteckningen skall vara fullbordad för att emot aktietecknare gälla;
- 4:o. tiden för fullgörande af första inbetalningen, hvilken ej må understiga tio procent af tecknad aktie; samt
- 5:o. tiden, inom hvilken tecknad aktiebelopp skall vara till fullo inbetaladt.

I behörig ordning affattad inbjudning vare, jemväl der den i flere lika lydande exemplar utfärdats, gällande såsom annat skriftligt aftal emot en hvar, som undertecknat inbjudningen eller derå tecknat sig för aktie.

§ 3.

Aktie må, der den lyder å penningar, ej ställas å mindre belopp än tjugofem kronor.

Aktie är i förhållande till aktiebolaget odelbar, hvadan endast en person kan för aktien föra talan vid bolagsstämma.

§ 4.

Aktiebrief skall ställas å viss man, der ej för särskildt fall Konungen, med afseende å företagets allmänna gagn och större omfattning, finner skäligt medgifva, att aktiebrief må till innehafvaren utfärdas.

Ej må samma aktiebolag utfärda aktiebrief såväl till viss man som till innehafvaren.

Aktiebrief å viss man må ej till innehafvaren öfverlåtas.

§ 5.

Ansökan om fastställelse å aktiebolagsordning göres hos Konungen, som pröfvar bolagsordningens öfverensstämmelse med denna lag samt om och

huruvida derutöfver, med afseende på vidden och beskaffenheten af aktiebolagets rörelse, särskilda bestämmelser må erfordras.

§ 6.

Bifalles ansökningen, skall den sålunda fastställda bolagsordningen företes hos underrätten i den ort, der aktiebolagets styrelse har sitt säte, för intagande i Rättens protokoll; åliggande det Rätten att, derest ej allmän kungörelse i ämnet blifvit utfärdad, ofördröjligen låta, på aktiebolagets bekostnad, kungörelse om bolagsordningens fastställande i allmänna tidningarna införa.

Har aktiebolag icke trädt i verksamhet inom ett år från det fastställelsen meddelades, vare denna förfallen.

§ 7.

Bolagsordningen skall bestämma:

- 1:o. den ort inom riket, der aktiebolagets styrelse har sitt säte; och blifver underrätten å samma ort aktiebolagets laga förum i alla de mål och ärenden, för hvilka ej annorlunda i lag stadgas;
- 2:o. den *firma*, hvarunder aktiebolaget afser att drifva sin rörelse; och skall i bolagets firma eller benämning alltid ingå ordet »aktiebolag»;
- 3:o. aktiebolagets ändamål;
- 4:o. aktiekapitalets minimi- och maximibelopp äfvensom beloppet af hvarje aktie;
- 5:o. grunderna för rösträtts utöfvande vid bolagsstämma;
- 6:o. huruvida, derest aktierna äro ställda till viss man, aktieegares rättssinnehafvare må, efter anmälan, inträda i aktiebolaget, eller om han är skyldig att efter vissa i bolagsordningen angifna grunder taga lösen;
- 7:o. tiden, inom hvilken aktieegare, som ej till fullo inbetalt det af honom tecknade belopp, skall, för hvad derå oguldet är afgifva sin skriftliga förbindelse;
- 8:o. äfventyret för uraktlåtenhet att afgifva sådan förbindelse eller verkställa beslutad inbetalning; börande, i händelse äfventyret bestämmes till aktierättens förlust, tillika stadgas, huruvida eller i hvilken mån sådan aktieegare är efter sitt uteslutande från vidare ansvar till bolaget fri;

- 9:o. sättet för sammankallande af bolagsstämma och tiden, då ordinarie bolagsstämma skall hållas;
- 10:o. den eller de orter inom riket, der bolagsstämma må hållas;
- 11:o. sättet för val af den eller de personer, hvilka skola utgöra aktiebolagets styrelse; och skall, der styrelsen utgöres af flere ledamöter, mer än halfva antalet vara i Sverige bosatte svenske undersåtar;
- 12:o. sättet för anställande af årlig revision;
- 13:o. huruvida på bolagsstämmas beslut må ankomma att utfärda aktier med bättre rätt än de ursprungliga, eller så kallade *preference-aktier*, och sättet för sådant besluts fattande;
- 14:o. huru beslut om ändring i bolagsordningen eller om aktiebolagets upplösning må fattas.

§ 8.

Beslutad ändring af bolagsordning vare ej till efterlefnad gällande, med mindre den varder af Konungen fastställd; och vare om anmälan hos Rätten af sådan ändring och kungörande af densamma lag som i § 6 sägs.

§ 9.

Den i § 7 mom. 7 omförmälda *förbindelse* för ogulden del af aktie må icke, innan den fullgjord är, återställas, utan så är, att den med styrelsens medgifvande mot annan förbindelse utbytes eller aktieegare, som förlorat sin aktierätt, varder, enligt bolagsordningens bestämmelse, fri från vidare ansvar till bolaget.

§ 10.

Råkar aktiebolag i konkurs inom ett år efter det aktieegare blifvit, såsom i § 7 mom. 8 sägs, ur aktiebolaget utesluten, vare han ej genom uteslutandet, så vidt aktiebolagets borgenärers rätt angår, befriad från skyldighet att inbetala det af honom tecknade belopp; och må förty afgifven skriftlig förbindelse å oguldet aktiebelopp icke återställas förr än efter sagda tids förlopp.

§ 11.

Inom ett år från den dag, då stadfästelse å bolagsordningen meddelades, skall aktietecknare vara skyldig inbetala minst tjugufem procent och

inom nästföljande året ytterligare minst tjugufem procent af det tecknade beloppet; och skall aktiekapitalet vara till fullo inbetaladt inom den tid af högst tre år, som bolagsordningen bestämmer.

Ej må aktiebref till viss man utfärdas för den, som ej inbetalt minst femtio procent af det belopp, för hvilket han sig tecknat.

Aktiebref till innehafvaren må icke utlemnas, förrän aktiens hela belopp blifvit till fullo inbetaladt.

För försäkringsaktiebolag gälle i dessa hänseenden hvad bolagsordningen derom särskildt bestämmer.

§ 12.

Aktiebolag må ej träda i verksamhet förr än det bestämda minimikapitalet är fulltecknad och minst tio procent deraf blifvit inbetaladt samt aktieegarnes förbindelser afgifvits för ogulden återstod.

Besluter aktiebolag att tillöka bolagets aktiekapital medelst ytterligare teckning af nya aktier, inom den i bolagsordningen stadgade begränsning af aktiekapitalet, gälle hvad ofvan om aktieteckning föreskrifvet är.

§ 13.

Aktiebolags styrelse åligger:

- 1:o. att inom trettio dagar efter det aktiebolagets verksamhet tagit sin början, eller genom aktiebolagets upplösning eller annorledes upphört, derom göra anmälan, ej mindre till Kongl. Civildepartementet, än ock hos Rätten eller domhufvanden i den ort, der styrelsen har sitt säte;
- 2:o. att inom samma tid efter hvarje val till styrelse eller styrelseledamot om valets utgång göra anmälan, såsom i mom. 1 sägs;
- 3:o. att inom samma tid efter det ordinarie bolagsstämma hvarje år hållits till Kongl. Civildepartementet insända ett exemplar af revisionsberättelsen äfvensom till rättigheten af revisorer styrkt sammandrag af aktiebolagets ställning vid slutet af den tid revisionen omfattat, samt uppgift angående den utdelning till aktieegarne, som beslutits.

§ 14.

Huru i Kongl. Civildepartementet *Register* öfver dit inkomna anmälanden enligt denna lag föras skall, derom förordne Konungen.

Rätten eller Domhafvanden före öfver inkomna anmälanden, om hvilka i denna lag stadgas, särskild dagbok och hälle den för allmänheten tillgänglig.

§ 15.

Tryckt exemplar af bolagsordningen skall hos styrelsen på begäran hållas aktieegare tillhanda.

§ 16.

Hos aktiebolags styrelse skall föras en särskild, för en hvar tillgänglig *Registerbok*, upptagande samtliga aktieegares namn och hemvist samt det antal aktier, en hvar eger, äfvensom de förändringar, som härutinnan inträda.

Äro aktiebrefven ställda å innehafvaren, skall registerboken innehålla uppgift å aktiebrefvens antal och, der flere serier af aktiebref utfärdats, å antalet aktiebref i hvarje serie.

§ 17.

Alla skriftliga afhandlingar, som för aktiebolag ingås, skola undertecknas å aktiebolagets vägnar och med utsättande af dess firma, vid äfventyr att den eller de, som afhandlingen underskrifvit eller låtit underskrifva, för fullgörande af den på afhandlingen grundade förbindelse ansvara såsom för egen skuld, en för alla och alla för en.

§ 18.

Upptager aktiebolag lån mot tryckta eller graverade räntebärande obligationer, må sådan obligation ej lyda å lägre belopp än tvåhundra femtio kronor.

§ 19.

Upplöses aktiebolag, då må utdelning till aktieegare ej ske, förr än alla aktiebolagets kända skulder blifvit godtgjorda. Är fordran tvistig, då må utdelning ske, sedan det belopp, hvartill den tvistiga fordran högst uppgå kan, eller antaglig säkerhet därför blifvit i allmänt förvar nedsatt. Ej heller må eljest af aktiebolags tillgångar vidare utdelning mellan aktieegarne ske, än att enligt sista bokslutet, och det ej äldre än för nästföregående kalenderår,

öfverskott utöfver aktiekapitalet finnes. Detta öfverskotts förhållande till aktiekapitalet bestämmes i bolagsordningen.

Ej må aktiebolags aktiekapital anlitas för förvärfvande af aktier i aktiebolaget.

Medlemmar af styrelse eller aktieegare, hvilka i något häremot stridande beslut deltagit, vare, såvidt aktiebolagets borgenärers rätt angår, skyldige ansvara, en för alla och alla för en, för den brist, som i följd deraf uppkomma kan.

§ 20.

Underlåter styrelse iakttaga hvad densamma enligt §§ 4, 9, 10, 12, 13, 15, 16, 18 och 19 åligger, vare för ledamot af styrelsen, som till sådan underlåtenhet gjort sig skyldig, straffet böter från ett hundra till fem hundra kronor och svare till all skada; vare ock alltid medlemmar af styrelsen eller aktieegare, hvilka i annan måtto öfverträda den fastställda bolagsordningen, skyldige ersätta all genom sådan öfverträdelse uppkommande skada, en för alla och alla för en.

§ 21.

Utom i de fall nu sagda äro skall aktieegare i aktiebolag, för hvilket bolagsordning blifvit i föreskrifven ordning fastställd och kungjord, ej vara förbunden till ansvar för aktiebolagets skulder med mera, än en hvar i aktiebolaget insatt eller genom aktieteckning åtagit sig att insätta, utan så är att han, genom särskild, skriftligen utfärdad förbindelse ytterligare ansvarighet sig åtagit.

§ 22.

Öfvar bolag, utan att hafva erhållit Konungens stadfästelse å sin bolagsordning, verksamhet under benämning »aktiebolag», stånde hvar, som å sådant bolags vägnar handlar, därför i personlig ansvarighet, och straffes med böter från ett hundra till fem hundra kronor.

§ 23.

Af böter, som enligt denna lag ådömas, falle hälften kronan och hälften åklagaren till.

§ 24.

Denna lag gäller ej aktiebolag, som drifver bank- eller kreditrörelse.

§ 25.

Denna lag träder i kraft den 1 Januari 1886.

Om remiss till Lag-Utskottet anhålles vördsamt.

Stockholm den 19 Januari 1885.

A. O. Wallenberg.
